

О Слободи и Србима

ОПИРУЋИ СЕ ПРЕМА
СВЕТЛОСТИДрагана
Марковић

„Ако је уопште могуће да једна нација купује своје јединство и своју слободу крвљу и сузама, Срби су ту цену платили. Они се петсто година нису помирили са ропством, већ су се опирали, непрестано према светлости”, речи су британског историчара, правника и дипломате Роберта Лафана из 1917. године

Колика је цена слободе? Мало је народа који својом историјом могу тачно да одговоре на ово питање. Срби су увек без поговора, роптања и питања плаћали високу цену слободе. Мало је народа које није заобишао нити један велики рат, а још мање оних који су увек били спремни да свету жртву живота принесу на олтар слободе. Обележавањем „Дана слободе” у организацији Града Београда, који славе ослобођења Београда, 20. октобра 1944. и 1. новембра 1918, спојени су значајни датуми слободарске традиције Срба у 20. веку.

Календарски прелаз из октобра у новембар носи у себи снажно сећање на освајање слободе Београда у два светска рата. Мање је позната чињеница да је Београд био прва и последња европска престоница бомбардована у 20. веку. Након изрицања ултиматума Србији, град је 28. јула 1914. бомбардовала аустроугарска артиљерија с леве обале Саве, с Бежанијске косе и с монитора на Сави. Последице 78 дана последњег бомбардовања Београда током агресије НАТО-а 1999. године осећамо и данас. Постоји податак да је за Београд током 7.000 година његове историје вођено чак 115 ратова, а град је 44 пута рушен.

Предраг Марковић, историчар, директор Института за савремену историју, подсећа да је Београд само у 20. веку рушен шест пута. Београд памти и 234 бомбардера и 110 немачких ловаца, који су у раним јутарњим часовима 6. априла 1941. град скоро сравнили са земљом. Скоро...

„Београд је рушен много пута, историчари кажу око четрдесет. Никада није био потпуно срушен. Он лежи на хрбату. Ма колико бомбардовали Београд, Сава ће се увек уливати у Дунав, хрбат ће остати. Кажу да није добро бомбардовати Београд. Постоје неки готово митски каузалитети по којима је свако ко је пипнуо Београд једноставно ишчезао. А постоји и сцена која све објашњава у филму који сам давно гледао. Силазе Марсовци, чак се и не виде колико су савршени, супербића. Ле-

телица сва од електронике и светлости. Усисавају клинца кога треба да понесу у свој свет као примерак људске врсте. Дечак почиње да плаче и све се распада. Савршени систем није био баждарен против људских суза”, рекао је Момо Капор својевремено за „Одбрану”.

Да многе војске током историје нису биле баждарене на тако изричиту љубав Срба према слободи, сведоче и речи британског историчара, правника и дипломате Роберта Лафана из 1917. године:

„Ако је уопште могуће да једна нација купује своје јединство и своју слободу крвљу и сузама, Срби су ту цену платили. Они се петсто година нису помирили са ропством, већ су се опирали, непрестано према светлости.”

Опирући се према светлости гинули су многи српски јунаци. Недавно је, управо током „Дана слободе”, у Комбанк дворани приказан документарни филм у продукцији „Застава филма” *Бранили су небо ошацидине*. Филм је изнео и податак да су пилоти, који су се супротставили надмоћној авијацији непријатеља у Априлском рату, први у Другом светском рату прибегавали техници таранирања. Када из било ког разлога за авион и пилота није било другог излаза, било да је авион погођен, да нема муниције, да је пилот рањен..., пилоти су се својим авионом, као последњим оружјем, забијали у непријатељске авионе, губећи најчешће и сопствени живот.

Увек смо се борили – са шансама или без њих. Гинули у складиштима, авионима, бродовима..., које нисмо предали непријатељу, јуришали и пробијали фронтоне и обруче, померали границе издржљивости без хране и по цичи зими Албаније, током Игманског марша, устајали из мртвих на Виду, својим костима хранили мора и земљу и – опстајали. Борили смо се увек и изнова – за слободу. Слобода је доносила неку нову зору и обзорје – повратак ратника... Слобода је певала...!